

Pålbergets hembygdsförening

Foto: Lars Lindberg

I den gamla skolan finns numera Pålbergets hembygdsförening. I början inhystes skolan hos familjen Daniels-son men redan 1904 hade tankarna på att bygga ett skolhus slagit rot och sommaren därpå påbörjades bygget. I boken "Räkning och protokollsbok för Nyböle skolbygg" står att läsa att den 1 november 1905 hade 1 krona utbetalats för "krabbåsöl till timmermännen".

Enligt kassaboken var det premiär för skolan den 25 juli 1908. Det tog alltså drygt tre år att färdigställa skolan som då var i ett plan med skolsal och lärarbostad. Allt eftersom byn växte blev skolan för liten och man blev återigen, på 1920-talet, tvungen att hyra in sig i privata gårdar. Därför blev ett till våningsplan påbyggt 1928.

Byn utvecklades allt eftersom och nådde sitt maximum på 1940-talet då det fanns drygt 40 familjer med över 200 personer boende i byn. Redan på 1950-talet minskade barnkullarna och Nyböle skola lades ner i och med vårterminen 1957. Då hade artikelförfattaren hunnit fullgöra sitt första skolår i denna skola.

Idag är skolan numera Pålbergets bygde- och hembygdsgård.

Redaktör'n

Nu närmar vi oss förbundets årsmöte den 9 maj och i denna tidning finns samtliga årsmöteshandlingar med. Ta gärna med tidningen!

Som kanske många vet så lämnar Ingrid ordförandeposten vid årsmötet och vi inom valberedningen har en grannliga uppgift att hitta en ny kandidat som har en profil som motsvarar hembygdsförbundets verksamhet. Ingen lätt uppgift kanske, men som sagt svårigheter är till för att övervinnas.

De som är intresserade av människor och historia längs Kalix älvdal har nu möjlighet att uppdatera sig i den utställning som öppnar den 15 maj i Överkalix. Enligt förhandsinformationen jag fått så kommer den att bli intressant och då med tanke på att hela älvda-len byggdes upp genom flottning och sågar och inte minst av färgstarka träpatroner.

Jag vill även påminna alla i vårt förbund om att 2016 blir Hembygdens år då Sveriges hembygdsförbund firar 100 år. Vi är ju landets största folkrörelse med drygt 2 000 medlemsföreningar. Under 2016 kommer vi inom förbundet att bjuda in till olika aktiviteter, det fattas bara vilka förslag som kommer in till oss.

Man får väl hoppas att Hembygdens år lyfter fram hembygdsrörelsens arbete för hembygden och dess historia, miljö och sist men inte minst viktigast, det sociala livet. Nu har vi chansen att nå ut till den stora allmänheten och bidra att förnya och utveckla hembygdsrörelsen inom vårt län. Ett tips är att kolla in riksförbundets idébank.

I museets årsbok som kommer i okt/nov kommer det att finnas en artikel om Norrbottens hembygdsförbunds historia med korta nedslag i hembygdsrörelsens utveckling och redaktören skriver.

Som vannligt har jag för vana att i varje nummer av tidningen lyfta fram en hembygdsförening och i detta nummer blev det Pålberget utanför Piteå, en liten by som har en aktiv föreningsrörelse. Den andra vanan är att presentera en eller flera styrelsemedlemmar, detta för att alla i länet skall veta vem denna är.

Kanske det är nog bäst att jag kanske skulle presentera mig i nästa nummer.....

Rolf Johansson

I detta nummer

En av våra styrelsemedlemmar	3
Ekomuseet öppnar ny utställning	3
Årsmöteshandlingar	4
Pålbergets hembygdsförening	10

Ordinarie styrelseledamöter i Norrbottens Hembygdsförbund

Ordförande: Ingrid Johansson, Råneå

V.ordförande: Brith Fäldt, Svensbyn

Sekreterare: Annchristine Lundström, Vuollerim

Kassör: Lars Lindberg, Luleå

Ledamot: Christer Lövgren, Gallejaur

Bertil Kero, Pajala

Berit Olsson, Gällivare

Jan-Erik Lundström, Norrbottens museum

Kerstin Lundin-Segerlund, Länsstyrelsen

Redaktion och kontaktinfo

Hembygd i Norr, Norrbottens hembygdsförbund, Box 266, 971 08 Luleå.

Plusgiro 437 29 91-2. Bankgiro 5835-1073. Tel vx 0920-24 35 00.

Redaktionskommitté: Rolf Johansson, Luleå, redaktör, Brith Fäldt, Svensbyn samt Christer Lövgren, Gallejaur.

Material skickas till Rolf Johansson, roffen.johansson@telia.com.

Tel. 0920-22 15 71 eller 070-329 15 71.

ISSN: 2001-4694

En av våra styrelseledamöter

En kort presentation av vår styrelsemedlem Rolf Fräki från Karungi.

Karriären började med gymnasium i Luleå och militärtjänstgöringen i Göteborg blev det universitetsstudier i Stockholm i ämnena teoretisk fysik mate-

matik samt matematisk statistik. Samtidigt med studierna arbete med kärnfysik på AB Atomenergi i Stockholm och Studsvik utanför Nyköping. Åter i Stockholm en kortare tid på FOA och därefter anställning vid Statens Väginstitut med trafikforskning. Efter 13 år söderut var det dags att flytta norrut till Skellefteå och Rönnskärsverken. Nästa uppehållsort blev Kalix med arbete som vd på Länstrafiken i Norrbotten och ordförande i Norrbottens Bussgods styrelse. Strax före pensioneringen blev det flytt till Karungi, hustruns hemby.

Som pensionär i hemtrakterna blev det egagemang i olika föreningars styrelser, här kan nämnas några: Karungi hembygdsförening i 10 år som sekr, vice ordf. och ordförande, Haparanda-Torneå släktforskningsförening som ordförande, DIS (datorstöd i släktforskningen) Norrbotten, Vuxenskolan i Haparanda som vice ordf. i 6 år, Karungi Byaförening som vice ordf, ordf. i Haparanda Folkparti, ledamot i kyrkofullmäktige i Haparanda. Föddes vid Kukkolaforsen med mycket sikkfiske under uppväxttiden. Gift sedan 1961 med Maj-Britt som fick tre barn, har tre barnbarn och ett barnbarnsbarn.

Mycket inträddad av historia och kultur och fick utlopp för bägge intressen i samband med arbetet med jubileumsskriften över Karl-Gustavs kyrkas 200 år, 1996. Konst i olika former har betytt mycket sedan styrelsearbetet med utställningar av kända konstnärer i Sverige och internationellt (ex.vis keramikern Hans Hedberg och Bengt Lindström) Det skedde i Skellefteå i Bolidens konstförening, en av Sveriges största.

Han är även kyrkvärd tillsammans med sin fru Maj-Britt sedan 20 år i Karl Gustavs kyrka i Karungi och i övrigt aktiv inom kyrkan.

Ekomuseets kulturrum i Överkalix öppnar ny utställning den 15 maj

Människor och historia från Kalix älvdal, möter du i sommarens utställning, med invigning fredagen den 15 maj på Folkets hus i Överkalix (exakt klockslag är inte fastslaget ännu). Kulturrummet från Ekomuseum Historisk skogsexport från Kalix älvdal, gör nedslag i historien från både Kalix och Överkalix.

Industrialiseringen i Kalix älvdal tar sin början genom kopparutvinning vid Kalix kopparverk och hyttor i bl.a. Gyljen. Grosshandlaren Johan Bergman Olson säljer skinn, tjära, timmer, jordbruksprodukter och lim, både i Stockholm och i andra länder och världsdelar. Välståndet bidrar till herrgårdar, försörjning och ett societetsliv, men lägger också grunden till ökade klassklyftor. Sonen Johan August Bergman, och alla de övriga träpatronerna, förändrar Kalix älvdal för alltid. Människor får nya utkomster, men måste också slita hårt. 1900-talets politiska reformer och växande ekonomi, förbättrar stegvis förhållandena även för skogsarbetare och flottare. Den fattigdom som John Stålar från Ytterbyn berättar för oss för 100 år sedan, tränger nästan in under huden. Folkhemmets 50-tal kan du fortfarande uppleva i Överkalix, t.ex. på Brännvalls café och vid kiosken vid torget.

I Ekomuseets kulturrum möter du Anna Lisa Israelsdotter från Jockfall, som lever för 200 år sedan. Om hon kunnat berätta för oss, så hade hon sagt att det inte var bättre förr. Se samtidigt några av alla se de vackra

föremålen och klädedräkterna från 1700- och 1800-talets Kalix älvdal. Se också älvdalens karaktäristiska mönster med svarta fält på knallröd botten. Paskatieva sameviste och Rikti Dockas nybygge bär vittnesmål om samers skilda liv i en brytningstid, liksom Mikkel Mikelsen Puija och den fantastiska rotslöjden från hans familj.

Kalix älvdal är i alla tider ett gränsområde, med människor från öst, väst och syd. Jordens fynd visar att människor funnits vid Lillberget för 6000 år sedan och vid Fattenborg för 4000 år sedan. I Sangis begravs en tvättakta viking, när han är på besök för 1000 år sedan. En medeltida silverskatt har hittats i Töre och vid Unna Saiva offerar samer värdefulla föremål från när och fjärran.

Denna sommarutställning görs i samarbete med Överkalix kulturförening, Överkalix Folkets hus, Föreningen Johan Bergman Olssons ättlingar samt Länsstyrelsen i Norrbottens län. Texter, bilder, tablåer och filmer hjälper dig att förstå, t.ex. traditioner som tjärbränning eller flottning. Låt utställningen också vara utgångspunkten för alla fantastiska besöksmål i Överkalix och Kalix, både inom och utom ekomuseets ram.

Varmt välkommen till Ekomuseets kulturrum, t.ex. på invigningen den 15/5 eller därefter fram till slutet av juli då vi stänger utställningen.

Inbjudan

Varmt välkommen till årsmötet den 9 maj 2015
Norrbottens museum i Luleå
Vi träffas kl.09.30 för en kopp kaffe, en smörgås och registrering

Seminarier och föreläsningar kl.10.00 – 12.00

Årsmöte kl. 13.00

- Årets tema är ”Konsten att bevara textilier i hembygdsgården”.
- Vi visar ett ”nybygge” och i datorn rullar Svensbyns hembygdsförenings förenings hemsida.
- Efter en gemensam lunch börjar de sedvanliga årsmöteshandlingarna.
- Vi avslutar dagen med att se olika utställningar – både våra egna såväl som de utställningar som visas i museet.

Än en gång

Välkommen till Årsmötet den 9 maj 2015

Museet serverar en god sopplunch och vi avslutar dagen med kaffe/te, smörgås och en kaka

Det kostar 160 kr/person och vi vill att du anmäler ditt deltagande till lengstrand@nll.se

Anmäl dig senast den 30 april!

Ingrid Johansson
ordförande

Dagordning

1. Välkommen och årsmötets öppnande- parentation
2. Val av två justerare tillika rösträknare
3. Upprop av ombud och fastställande av röstlängd
4. Fråga om årsmötets stadgeenliga utlysning
5. Val av ordförande för årsmötet
6. Val av sekreterare för årsmötet
7. Verksamhetsberättelse
8. Ekonomisk berättelse
9. Revisorernas berättelse
10. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
11. Medlemsavgift 2016
12. Val
 - a) Ordförande maj 2015 – maj 2016
 - b) Val av halva antalet styrelseledamöter
 - c) Val av ersättare
13. Val av revisorer
14. Val av revisorsersättare
15. Val av representanter eller ombud i andra organ
16. Val av valberedning varav en sammankallande
17. Behandling av styrelsens förslag
 - a) Budget 2015-2016
 - b) Verksamhetsplan maj 2015 – maj 2016
 - c) Årets hembygdsförening
18. Inkomna motioner
19. Övriga frågor
 - a) Riksstämman i Falun
20. Avslutning

Verksamhetsberättelse 2014

Årsmöte skedde maj 2014

Vi genomförde vårt årsmöte i Karungi hembygdsgård. En fantastisk byggnad med stora utrymmen för byns alla aktiviteter. 35 medlemmar från olika föreningar deltog. Vi hade bjudit in företrädare för alla partier med frågan ”Vad vill ni med hembygdsrörelsen”. Moderator var vår egen Nils Harnesk.

Vi är viktiga för vårt län, men att skjuta till pengar till vår verksamhet är man svävande i svaren. Årsmötesordförande Sven-Olov Bucht skötte klubban med all ära och förhandlingarna dokumenterades väl av mötessekreterare Rolf Fräki.

Styrelse mandatperiod maj 2014– maj 2015: maj 2014 – maj 2016

Ordinarie

Ordförande:	Ingrid Johansson, Råneå	2014
Vice ordförande:	Brith Fäldt, Svensbyn	2013-2015
Sekreterare:	Annchristine Lundström, Vuollerim,	2014
Kassör:	Lars Lindberg, Luleå	2013-2015

Ledamöter

Christer Lövgren Gallejaur	2013-2015
Bertil Kero Pajala	2014-2016
Berit Olsson Gällivare	2013-2015

Adjungerande ledamöter

Norrbottens museum: adjungerande Jan-Erik Lundström t.f. museichef

Länsstyrelsen: Kerstin Lundin-Segerlund, länsantikvarie

Ersättare mandatperiod maj 2014 – maj 2015: maj 2013 – maj 2015

Gabriella Lönngren Vuollerim	2014-2016
Annchristine Lundström Vuollerim	2014-2016
Inger Semberg Tärendö	2013-2015
Rolf Johansson Gammelstad	2013-2015
Rolf Fräki Karungi	2013-2015
Tord Eriksson-Lehto	2014-2015
Nils Harnesk Luleå	2014-2015

Ordinarie Revisorer

Kjell Lundholm, Gammelstad	2014
Disa Andersson Råneå	2014

Ersättare/suppleant revisor

Per Videholm Vittangi	2014
-----------------------	------

Valberedning

Sammanställande: Britta Berglund Svensbyn	2014-2015
Margareta Pohjanen Gällivare	2014-2015
Rolf Johansson, Gammelstad, styrelserepresentant	2014-2015

Arbetsutskott

Ordförande, vice ordförande, kassör och sekreterare

Försäkringsansvarig

Bertil Kero Sattajärvi

Lotteriansvarig

Lars Lindberg Luleå

Webb & IT-grupp & Redaktionskommitté

Rolf Johansson Gammelstad - sammankallande
Christer Lövgren Gallejaur
Brith Fäldt Svensbyn
Nils Harnesk Luleå
Roger Häggström Boden
adjungerande: Ingrid Johansson Råneå

Kontorsstöd/Kansli

Lena Engstrand Norrbottens museum

Berit Isaksson Norrbottens museum

Lokala förtroenderåd

Under året har förtroenderådet legat nere. Det är stora förändringar vad gäller behovet av arbetsgrupper inom eller utanför styrelsen. Styrelsens arbete med ekonomin har minskat ner resor inom/utom länet.

Christer Lövgren Gallejaur är fortsatt tillsammans med ordförande NHF's kontakt med Västerbottens hembygdsförbund.

Hemsidor och utbildning

Som vi skrivit tidigare år så har SHF en ny hemsida, vilket innebär att länsförbund och lokala föreningar måste göra om sina tidigare sidor. Vårt län har fortfarande få föreningar som gjort den nya sidan. Styrelsen funderar vidare på bästa sätt att få föreningarna att inse hur viktigt det är att vara synliga och även på hur vi kan hjälpa dem att göra det möjligt.

Diskussioner förs med SHF om lösningar på vårt problem.

Tidigare år har vi fått hjälp från förbundet och Vuxenskolan i Boden att genomföra en utbildning i tekniken bakom det nya.

Styrelsen arbetar vidare med konkreta förslag till hur målsättningen om att alla hembygdsföreningar ska ha en hemsida kopplat till SHF ska uppfyllas.

Under denna rubrik vill vi även nämna att Sveriges hembygdsförbund har övertagit BYGDEBAND. Vad det innebär med eventuella kostnader för förbund och föreningar vet vi inte i dagsläget. Endast 16 föreningar i länet finns representerade på Bygdeband med fotografier och annat.

Arbetsgrupper utanför styrelsen

ABMF rådet

ordinarie: Rolf Johansson Gammelstad

ersättare: Ingrid Johansson Råneå

Kulturarvsportal Norrbotten är färdig. Vår redaktionskommitté har uppdraget att föra ut informationen om hur vi kan använda sidan och även lägga in eget material.

Skogsstyrelsen

Ingrid Johansson vid möten i Norrbotten

Bo Nilsson vid möten i Västerbotten

Arbetsgrupper Norrbottens läns landsting – NLL – revidering av Kulturplanen

Civilsamhället

Brith Fäldt

Kulturarvsmiljöer

Ingrid Johansson

Kraftsamling

Ingrid Johansson

Sveriges hembygdsförbund – SHF – länets ledamöter eller deltagare

Styrelseledamot, 2:e ordförande Lars Israelsson Porjus till Riksstämman 2014

Valberedning: Anna-Lisa Häggström Leipijärvi till Riksstämman 2014

Styrelseledamot: Gabriella Lönngren efter Riksstämman 2014

Valberedning: Ingrid Johansson efter Riksstämman 2014

Landskapsrådet: Brith Fäldt och Nils Harnesk

Stämmogrupp: Ingrid Johansson

Nordiska hembygdsförbundet

ledamot: Lars Israelsson

Riksstämman 2014 i Linköping

Ombud för NHF: Gabriella Lönngren och Nils Harnesk. 25 av 26 länsförbund deltog. Öland saknades.

Stämmans första dag bestod av en kulturpolitisk debatt och olika seminarier. Av årsredovisningen och budget kunde vi se att eget kapital är bland annat använt till opinion och PR, till en tjänst inom kulturmiljö och till utveckling av Bygdeband.

Samtliga motioner beviljades varav Norrbottens motion om jämställdhetsarbete fick tillägget: Uppdra till styrelsen att ta fram en jämställdhetsplan".

Stämmans uttal: Vi ser med oro på en utveckling där främlingsfientlighet och politisk extremism får ökat inflytande i Sverige och andra länder i Europa. Som en av Sveriges största folkrörelser med nära en halv miljon medlemmar,

uppmärksammar vi alla goda krafter att stå upp för humanism och alla människors rätt att bli bemötta med respekt och värdighet.”

Höstmöte 2014

Höstmötet hölls i samband med den internationella konferensen Scandinavian Landscape Forum 9-11 oktober i Marstrand. Temat var Landskapskonventionen och den ideella sektorns roll för lokal utveckling. Konferensen var en samverkan mellan många olika aktörer och från Norrbotten deltog: Brith Fäldt, Nils Harnesk och Gabriella Lönngren. För intresserade finns mer att läsa på www.hembygd.se/hostmote.

Riksintresse mot Riksintresse

Under året har Norrbottens hembygdsförbund agerat för att Sveriges hembygdsförbund även ska ta fram en policy liknande den som antogs för att värna skogens kulturarv 2013. Ordförande, Brith Fäldt och Nils Harnesk har deltagit i Landskapsrådets höstsammanträde med tema ”Gruvnäringen i norr”. Det mötet mynnade inte ut i något konkret löfte, däremot har samtal fortsatt förts, framför allt med Viktoria Hallberg som är konsulent på kansliet.

Det senaste beskedet från hennes sida rörande en policy, eller underlag för en policy, angående gruvnäringens och mineralpolitikens inverkan på kulturmiljö var att arbetet tidigast skulle kunna igångsättas under oktober-november 2014. Nils Harnesk har meddelat Sveriges hembygdsförbund att denne kan hjälpa till med sin kompetens på området men inget arbete har till dags dato ingångsatts av förbundet centralt.

För oss i Norrbotten är ett sådant dokument minst lika viktigt som skogspolicyn då den ”gruvboom” vi upplevt lett till ett stort antal prospekteringar och investeringar i nya gruvprojekt. Omfattningen utgör ett hot mot kulturarv och kulturmiljö i Norrbotten. Vi vill därför att man nationellt påbörjar arbetet med en policy för hur vi på bästa sätt värnar kulturarv och kulturmiljö även när det kommer till gruvexploatering. Det får inte vara som det är idag att riksintresse ställs mot riksintresse, där har hittills bara de kortsiktiga vinstintressena fått företräde framför alla övriga riksintressen, däribland riksintresset för kulturmiljö.

Årets hembygdsskrift/hembygdskbok 2013

Styrelsen nominerade vår egen Årsbok bland 15 andra nomineringar. Vår bok blev inte Årets bok men fick som en av tre av de övriga nominerade ett hedersomnämmande.

”Norrbotten i rörelse” nominerad av Norrbottens hembygdsförbund. Ett vällovligt samarbete mellan Norrbottens hembygdsförbund och Norrbottens museum har resulterat i en årsbok med idrott som tema. Kunnigt speglas bredden i idrottsrörelsen. Greppet att skildra både människor och minnen, föremål och traditioner gör boken läsvärd även på andra platser i Sverige. Bokverket är därtill fint illustrerad”.

Årsboken 2014

På grund av sjukdom och omorganisation blev det ingen Årsbok 2014.

Christer Lövgren Gallejaur är vår kontakt vid framtagandet av årsboken men efter diskussioner i Arbetsutskottet vill vi nog ha större inflytande vad gäller innehållet i boken. Hela redaktionskommittén bör vara involverad i kommande böcker.

Årets byggnadsvårdspris

Ingen nominering i år.

SHF's kontaktperson för NHF

Gabriella Lönngren Vuollerim ersätter tidigare kontaktperson

Årets hembygdsförening 2014

Råneå hembygdsförening fick årets pris för sitt arbete med asylsökanden och nya Rånebor.

Försäkringsfrågor

Försäkringsansvarige och ordförande har varit involverade i diskussioner kring branden och uppbyggnaden av Ytterbyns hembygdsgård. Ordförande fick även förtroendet att vara med vid invigningen av den nya otroligt vackra Ytterbyns hembygdsgård.

Samverkan

Norrbottens museum, Norrbottens minne och Norrbottens läns landsting

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Studieförbundet Vuxenskolan

ABF i Norr

Hörselskadades förbund i Norrbotten

Luleå kommuns stadsarkiv

Överluleå forskarförening

Länsbiblioteket

Utökat driftbidrag och Kulturarvskonsulent

NLL har beviljat NHF 70 000 kr i verksamhetsbidrag för 2015. Vi har även äskat om en anställning av Hembygds-konsulent/Kulturarvskonsulent och bidrag för vårt kontorsstöd.

I verksamhetsbidraget för 2014 har hembygdsförbundet ställt fem kriterier som Norrbottens läns landsting-NLL ställt. ”Länsperspektiv, skapa lokala mötesplatser, arbeta för likvärdiga möjligheter till delaktighet och engagemang i kulturlivet, arbeta med aktiviteter för barn och unga, i allt arbeta beakta jämställdhet, tillgänglighet och alltid ha ett genus- och mångfaldsperspektiv”.

De krav NLL har ställt har vi uppfyllt, men bidraget är detsamma som för 2013 och vad gäller en Kulturarvskonsulent är vi inte närmare någon lösning än tidigare år.

Speciell samverkan startade 2011

Västerbottens hembygdsförbund - VHF

Samarbetet fungera mycket bra och ett gemensamt beslut fattades om fortsatt samarbete inom våra respektive styrelser – och län. Nu har vi dessutom fått en direktkontakt mot riksförbundet som vi saknat tack vare att Gabriella Lönngren valts in i förbundsstyrelsen.

Våra medlemmar

Norrbottens hembygdsförbund har 98 hembygdsföreningar med ca 9 200 medlemmar samt 120 enskilda medlemmar.

Årsavgift/Medlemsavgift 2014 - enligt årsmötesbeslut i Karungi maj 2014

Enskild medlem: 300 kr

Förening: 17kr/medlem

Stiftelser, företag, organisationer: 2000 kr

Anledningen till höjningen är SHF's höjning med 5kr/medlem

Medlemskampanj

NHF arbetar aktivt för att få nya medlemmar, både föreningar och enskilda. Vi ser med viss oro på att det är svårt med förnygringen i lokalförening såväl som i länsförbund

Vi behöver en mix av erfarenhet och ungdomlig iver.

Slutord

Norrbottens hembygdsförbund skall tillvarata och vårda norrbottnisk kultur, väcka intresse och förståelse för hembygden, dess natur och minnen. Hembygdsrörelsens verksamhet är viktig för Norrbottens historia och kulturarv.

Vi ser också att våra nya norrbottningar eller de asylsökande har hittat till våra hembygdsgränder.

Styrelsen har fortsatt arbeta för en förbättrad ekonomi och vill i framtiden utveckla vårt arbete. Vi har diskuterat sponsorer – ett känsligt och delikat ämne som noga måste diskuteras och prövas.

I arbetet med att utveckla lokala föreningar och länsförbund har SHF intensifierat samarbetet med Studieförbundet Vuxenskolan.

Vi sneglar fortsatt avundsjukt på andra länsförbund och på de resurser de har tillgång till – deras respektive läns organisationer anser det vara viktigt att länsförbund och lokala föreningar har ett starkt stöd i anställd personal med kompetens inom kulturarvsfrågor.

Vi tackar alla för ett gott samarbete.

Styrelsen för Norrbottens hembygdsförbund

Jag vill skicka en särskild hälsning till er alla – tack för åren som jag haft förtroendet att vara ordförande för Norrbottens hembygdsförbund.

Jag vill även särskilt tacka Lena Engstrand och Berit Isaksson för stöd och kunskapshjälp.

Nu seglar jag vidare till andra uppgifter. Ingrid Johansson

Råneå maj 2015

Ingrid Johansson

Brith Fäldt

Lars Lindberg

Anna-Lisa Häggström

Berit Olsson

Bertil Kero

Christer Lövgren

Verksamhetsplan maj 2015 – maj 2016

Norrbottens hembygdsförbund ska:

1. Styrelse utbildning – pågår ständigt i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan
2. Hemsidor
3. Integration
4. Gemensamt AU med Hembygdsförbundet i Västerbotten
5. Eventuell revidering av vår broschyr ”Hus med Historia” - till turistbyråer och informationskontor.
6. Arbeta med marknadsföring
7. Söka sponsorer
8. Vardagligt styrelsearbete
9. Fortsatt arbete i grupper för revidering av kommande Kulturplan
10. Inspirationsdag – Kulturplanen och Årsboken

Resultat- och balansräkning samt budget

RESULTATRÄKNING

Verksamhetens intäkter	2014	2013
Medlemsavgifter	155 649	152 580
Bidrag 1)	72 000	52 000
Försäljningsintäkter	940	1 335
	228 589	205 915

Verksamhetens kostnader 2)	-169 957	-191 221
-----------------------------------	-----------------	-----------------

Verksamhetsresultat	58 632	14 694
----------------------------	---------------	---------------

Resultat från finansiella investeringar

Ränteintäkter	0	0
Räntekostnader	0	0

Resultat efter finansiella poster	58 652	14 694
--	---------------	---------------

Bokslutsdispositioner	0	0
-----------------------	---	---

Årets resultat	58 632	14 694
-----------------------	---------------	---------------

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Kassa och bank 3)	94 229	54 326
Kundfodr. och övriga kortfr. fodringar	0	0
Interimsfodringar	0	0

SUMMA TILLGÅNGAR	94 229	54 326
-------------------------	---------------	---------------

EGET KAPITAL OCH SKULDER

EGET KAPITAL

Fritt eget kapital		
Balanserat resultat	-1 567	-16 261
Årets resultat	58 632	14 694
Summa eget kapital	57 065	-1 567

Kortfristiga skulder

Div. kortfristiga skulder 4)	9 770	45 318
Interimsskulder 5)	27 394	10 575
	37 164	55 893
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	94 229	54 326

Budgetförslag 2015

Intäkter

Avgift förening 17kr/medl. 9 500	162 000
Avgift enskild	30 000
Försäljning	1 000
Landstingsbidrag	70 000
Studieförbundet Vuxenskolan	1 000
Årsmöte	6 000
Övrigt:	0

Summa **270 000**

Utgifter

Bankkostnader 2015	2 000
Förbundsavgift 2015	125 000
Hembygd i Norr (Medlemsblad)	20 000
Kontorsstöd Muséet, Årsbok, Porto,mm.	70 000
Reseräkning, AU-möte, Museet mm.	14 000
Reseräkningar Styrelsemöte	10 000
Reseräkningar Årsmöte	10 000
Riksmöte 2015	10 000
Sammanträdeskostnader	5 500
Uppvakning mm	1 500
Årets hembygdsförening	1 500
Övrigt, kontorsmaterial mm.	500

270 000

Pålbergets hembygdsförening

Pålberget, 20 km norr om Piteå passerar man på vägen mot Älvsbyn, byn är inte stor men firar i år 150 år. Gunnar Lindfors har skrivit denna artikel om byns utveckling till idag. Den gamla skolan har blivit byns samlingsplats för aktiviteter och fungerar som bygde- och hembygdsgrd.

Byn bildades efter laga skifte i Böle by. Laga skifte var en jorddelningsreform från 1827 som för Böles del påbörjades efter en framställan från byns bönder år 1885. Laga skifte innebar att oskiftade ägor delades upp mellan bönderna och att redan skiftade ägor sammanfördes för att få ett bättre nyttjande av jorden. För Böles del torde orsaken till att man begärde att laga skifte skulle genomföras vara att bondgårdarna i byakärnan låg så tätt intill varandra att ett effektivt jordbruk försvårades. Till att genomföra laga skifte förordnades kommissionslantmätaren J.A. Sandström. Under de närmaste åren utreddes förutsättningarna för genomförandet. Utflyttningen skulle lämpligast ske till Böle fåbodar där förutsättningarna till uppodling bedömdes som goda. Fåbodarna låg ca. 6 kilometer uppströms Piteälven på ett ganska vidsträckt område. Det slutgiltiga beslutet blev att tio bönder i Böle ålades att flytta från byn till fåbodarna.

Fåbodarna blir till by. Det var fyra bönder som var de första att ta de nya ägorna vid fåbodarna i besittning. De var, Robert Svensson, Daniel Lindkvist, Johan Bergström och Daniel Danielsson. De allra första att slå ner sina bopålar vid fåbodarna år 1890, var Robert och Augusta Svensson, f. Öqvist, med barnen Ida, Amanda, Oskar, Elin, Ruben och Emil. De var i åldrarna från 3 till 16 år. Amanda som var min farmor var då på sitt fjortonde år. De kom att bosätta sig under Stormyrberget. Stället är idag, Stormyrbergets lantgård och Robert och Augustas gamla boningshus är nu om- och tillbyggt till en modern boende och konferensanläggning. På gården finns flera byggnader kvar sedan familjen Svenssons tid.

Snart följde de andra tre efter. Daniel Lindkvist, farfar till Sune Lindkvist, byaålderman för Böle- Pålberget under många år, bosatte sig som närmaste granne till Robert Svensson vid Stormyrberget.

Johan Bergström (min morfars far) flyttade till en plats vid landsvägen ca. 300 meter norr om nuvarande byagård, medan Daniel Danielsson bosatte sig strax söder om Bergström.

I en artikel i Piteå-Tidningen publicerad 1947 08 20, skriven av deras legendariske journalist Malcolm Boström, står att läsa om Robert Svensson, "Robert Svensson, den förste pionjären i den nya byn, var en enastående duktig jordbrukare och en kraftmänniska av stora mått och han tappade aldrig tron på en rikare och fullmognare skörd, än den han fick de första åren. Han var en vidsynt och framsynt man och blev också byns allt i allo så länge han levde och ifråga om jordbruksodling och vad därtill hör, torde han ha fått goda och visa råd av sin morbror, patron C.A. Hedqvist." Om Robert Svensson hade kontakter med sin förmögne morbror hittar jag inget mer omnämnt.

Om dessa gårdar fanns vid den tiden nedtecknat vad

som ingick i det som skulle flyttas de sex till sju kilometerna till fåbodarna. Jag tar Robert Svenssons gård som exempel. 5/64 mantal av no 7 och no 10 Bränngården har samma ägare, Gustav Robert Svensson. Bränngården låg bakom det senare tillkomna Böle missionshus, numera i privat ägo. Försättningsvis berättas att gården innehöll manbyggnad, sommarbyggnad, bagarstuga, hemlighus, stall med port, vedhus, fåhus, mangelbod, rundloge, stenkällare, hässjor, brunn och planteringar. Kostnad för no 7, 100,50 och för no 10 1928,50. Summa 2029 kronor. De utflyttade fick dock ersättning för sina omkostnader.

Man kan förstå att det var stora umbäranden för dessa familjer att flytta från tryggheten i Böle till utmarken vid bodarna. Det har berättats att familjerna Svensson och Bergström rörde en linje mellan sina gårdar för att på kvällarna kunna se lyktskenet från den andre. Man kan med fog undra hur många timmar lyktskenet kunde ses per kväll? Sparsamheten med fotogen var nog en begränsande faktor. Dessutom hindrade förmodligen regn och snö sikten på den kilometerlånga sträckan.

Under de närmaste decennierna flyttade allt fler till Nyböle, som den nya byn vid fåbodarna kom att heta. Ett naturligt namn eftersom den var "född" ur den gamla byn, Böle. När järnvägen mellan Älvsbyn och Piteå invigdes 1915 kom byns station att heta Pålberget. Namnet Gyllengård var föreslaget som namn på stationen efter fänriksbostället som vid den tiden var flyttat och låg alldeles bredvid den nya järnvägsstationen. En högre tjänsteman vid den tidens SJ tyckte dock att ett sådant vackert namn inte kunde ges till en station som låg i en sådan ful by. Namnet blev då i stället Pålberget efter ett berg fem kilometer bort, på gränsen till den då nybildade Norrfjärdens församling.

Jordbruksby. Byn kom att vara en utpräglad jordbruksby fram till 1960-talet. Det var vid den tiden som på statens initiativ de stora KR-jordbruken tog form. Många bönder valde då att lägga ner verksamheten och arbete fanns att få vid fabrikerna som växte fram. Under min uppväxt på 1950- och 1960-talen fanns kor i merparten av byns hushåll. Allt eftersom avvecklades kobesättningsarna och under en lång följd av år fanns endast två jordbruk med mjölkkor, det ena hos Lennart Granberg, på den gård som Daniel Danielsson flyttat från Böle och det andra hos Gunnar Hannu och Caroline Trapp, verksamma på Robert Svenssons tidigare gård. Lennarts dotter Lena Granberg, som övertagit gården avvecklade efter en tid alla kor. Anmärkningsvärt är att den gård, Robert Svenssons, som hade den första besättningen med mjölkkor också blev den sista då Gunnar och Caroline avyttrade sina kor 2009.

I mitten av 1920-talet hade Oskar Bergman öppnat affär i sitt hem och 1929 fick Arvid Danielsson, son till Daniel

En av samlingssalarna i den gamla skolan. Foto: Lars Lindberg

Danielsson rätt att bedriva handel. Knut Bergström, son till Johan Bergström drev affärsverksamhet under 1930-talet och samtidigt hade även Oskar Karlsson affär i en kammare i sitt hem. Under 1930-talet hade alltså byn fyra affärer samtidigt. Dessutom hade Konsum en filial i byn, inrymd på vinden hos Edins bageri. Under en period fanns också caférörelse hemma hos Signe Lindfors och även hos Selma Bergström. Arvid Danielssons son Simon fick handelsrättigheter 1944. Hans butik blev byns sista. Den lades ner 1970.

Pålberget blev ganska sent elektrifierat. Först på julafton 1940 kunde byn flöda i ljus. Den i särklass bästa julklappen för alla bybor. Sommaren 1952 borrades en djupbrunn och vattenledningar grävdes till hushållen i den södra delen av byn. Norra delen av byn hade fått vatten indraget tidigare. På 1950-talet var trafiken genom byn ringa. Jag minns när jag som liten pojke på morgonen ”körde” korna ett hundratal meter efter vägen till betet, och samma väg tillbaka på aftonen. En sak som man hade i åtanke var att undvika att ta hem korna vid den tid som arbetarna vid sorteringsverket vid Böle bom var på hemväg. Det var dygnets mest intensiva trafikperiod. Efter att nya vägen mellan Piteå och Älvsbyn ersatt den gamla grusvägen i början av 1960-talet har trafikintensiteten ökat lavinartat. Under 1950-talet använde många av de äldre, det gamla namnet Nyböle, medan vi barn och ungdomar använde Pålberget. Idag är det få som känner till namnet Nyböle. Under 1960-talet verkade det som om alltför skulle lämna byn. Så skedde kanske också under en period men byn repade mod. Nytt folk flyttade in och redan på 1970-talet byggdes det första nya huset på flera decennier. Därefter har fler nya hus byggts och idag står inget hus tomt.

Trafikintensiteten är hög genom byn och man kan på goda grunder antaga att den varit ett hinder för barnfamiljer att flytta till Pålberget. Dessutom var en hastighet på 90 km/h tidigare tillåten genom byn. Därför tog Pålbergsborna lagen i egna händer den 26 maj 2000 och gick man ur huse för att demonstrera för lägre hastighet och en gång och cykelväg genom byn. Pålbergsborna demonstrerade genom att under värsta eftermiddagsrusning med plakat promenera, köra traktor eller bil genom byn under en dryg timme. Demonstrationen blev rikligt uppmärksam i media, där både tidningar, lokalradion samt två lokala TV-stationer uppmärksammade händelsen. Resultatet lät inte vänta länge på sig. Redan den 13 november samma

år sänktes hastigheten till 70 km/h. En provisorisk gång- och cykelväg byggdes 2003. Ett provisorium som består än idag. Bakom allt detta fanns byaföreningen.

De företag som är verksamma i byn är, Barbro's perenner med försäljning av blommor, buskar och träd. Bjurmans potatis, som har en gårdsbutik med självbetjäning för försäljning av potatis. Det tredje företaget är Stormyrbergets lantgård med ”Bo på lantgård”, konferenser och upplevelser. Lantgården bedriver också fårskötsel samt har platser för hästar på lösdrift. Sedan ett par år Finns Tor-El i byn, med elinstallation och försäljning av elartiklar.

Vad många kanske inte minns är att byn varit platsen för ett svenskt mästerskap. År 1975 stod Piteå brukshundsklubb som arrangör av SM i draghund. De valde att förlägga tävlingarna i Pålberget. Start och målområde var ovanför Lennart Granbergs gård, den som en gång tillhört en av de allra första byborna, Daniel Danielsson. Idag finns 50 hushåll i byn och ca. 170 invånare.

Ganska snart började föreningslivet ta fart. Redan 1905 bildades en blåbands och nykterhetsförening med namnet, Godt hopp, med 67 medlemmar. Nyböle kristliga ungdomsförening som sedan bytte namn till De Ungas Förbund, DUF, bildades 1918. Noterbart är att protokollen från föreningens möten är undertecknade med Nyböle fram till 1928. Det året undertecknades med Nyböle/Pålberget. Året därpå står enbart Pålberget. Byns nya namn hade fått genomslag.

1923 bildades Missionsföreningen och 1930 kom Pålberget SK till med fotboll och skidor på programmet. SDUK tillkom på 1930-talet och drev bl.a. en sommar-dansbana.

Medborgarhusföreningen bildades 1947 och en tjur-förening bildades 1940. Det fanns även en del andra föreningar som jag inte tagit med i denna uppräknings men gemensamt för dem alla är att de sedan länge upphört.

När skolan lades ner fick Missionsföreningen tillgång till den nedre salen medan den övre salen tillkom Medborgarhusföreningen. Numera är skolan bygdegård och tillhör byns, idag enda verksamma förening, Pålbergets byaförening.

Vi siktar mot framtiden. Den 11 juli hålls jubileums-festligheterna. Det blir ett program under dagen och på kvällen hålls den traditionsenliga grillfesten, med stekar av ren och gris, grillade över glödande kol. Denna gång lovar vi något utöver det vanliga. Jubileumsfestligheterna ska länge minnas av alla deltagare.

Till sist får vi inte glömma pionjärerna, Robert Svensson, Daniel Lindkvist, Johan Bergström och Daniel Danielsson med familjer. De bröt ny mark med primitiva redskap, de dikade ut de vattensjuka myrarna till nya odlingar som skulle föda dem och kommande generationer. När de väl fått allt till åkermark fick de vakta grödan mot frosten. De eldade runt korntegarna och gick med långa rep över kornet så att axen vidrördes för att frosten inte skulle få fäste. Utan deras enastående kampvilja, en vilja att överleva samt besegra naturen och därmed skapa förutsättningar för oss som skulle komma efter, hade inte dagens Pålbergsbor stått inför ett 125-årsjubileum. Vi är dem och de andra som flyttade efter, ett stort tack skyldiga

Så många är vi!

Arvidsjaur

Akkavaare
Arvidsjaur
Rallarmuseet
Gallejaur Järvlia
Glommersträsk
Järvträsk
Systrarna Karlssons
Åkroken

Boden

Alträsk
Boden Överluleå
Edefors
Lassbyn
Mårdsel
Sörbyn Sundsnäs
Vändträsk
Överstbyn

Gällivare

Arthur Leidgren
Gällivare socken
Keinosuando
Killingi
Nattavaara
Nilivaara
Purnuvaara
Sammakko Lillberget
Soutujärvi
Vettasjärvi byastugef
Vettasjärvi hembygdsf

Haparanda

Karungi
Korpikylä
Kattilasaari
Kukkola
Leipijärvi/Pitkejärvi
Vuono

Jokkmokk

Gamla apoteket
Hembygdsresor
Jokkmokk
Murjek
Porjus arkiv
Porsi
Purkijaure
Vuollerim

Kalix

Holmträsk
Kalix
Pålänge
Englundsgården
Ytterbyn

Kiruna

Hj Lundbohmsgården
Jukkasjärvi
Kaalasvuoma
Karesuando
Kiruna forskare
Kuoksu
Kurravaara
Svappavaara
Vittangi
Lainio
Laxforsen
Parakka
Masugnsbyn

Luleå

Ale
Alvik Långnäs
Börjelslandet
Luleå
Rutviks byarkiv
Råneå
Malmbanans vänner
Nederluleå
Sundom
Svartösten
Västmark/Eriksberg

Pajala

Jarhois
Kangos
Kardis
Kieksiäsvaara
Kihlangi
Korpilombolo
Lahdenpää
Sattajärvi
Suaningi
Tärendö
Vasikkavuoma

Piteå

Blåsmark
Piteå museum
Pålberget
Storsund
Svensbyn
Yttersta

Älvsbyn

Muskus
Petbergsliden
Pålsträsk
Sågfors-
Lillkorsträsk
Tvärån
Visträsk
Älvsbyn

Överkalix

Kangis
Överkalix

Övertorneå

Matojärvi
Övertorneå